

results, it would be carrying out in the general pedagogical process and it would be supplied, it would be strengthened and it would be deepened in different kinds of activity: imaginative, game, working activities that were connected with holidays, fulfillment of useful actions. It is noted that creation of «patriotic bar» of a man began with forming of love to nature. Outstanding pedagogue considered that leading role in forming of individuality belonged to a family. Particular attention is paid to children's love to native people, their traditions, customs, art, culture, history, language, oral people's creativity, literature. It is underlined that work, good deeds and game took significant place in the upbringing process. To the mind of V. A. Sukhomlynskiy, it is very important to maintain and to stimulate creative games of children. It is exposed approaches to form feeling of love to Motherland among children of preschool age.

Keywords: patriotism, forming of feeling of patriotism, children of pre-school, national traditions.

Рецензент: Кузьменко В.В.

УДК 373.3-051:378.046-021.68

Примакова В.В.*

**ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ ПЕРСПЕКТИВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ ВЧИТЕЛІВ-НОВАТОРІВ
У 70-80-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ**

Статтю присвячено розгляду проблеми вивчення, узагальнення та розповсюдження серед учительства УРСР перспективного педагогічного досвіду (ППД) учителів-новаторів у 70-80-х роках ХХ століття; проаналізовано передумови зародження ідеї необхідності теоретичного обґрунтування кращого досвіду педагогічних працівників; схарактеризовано сутність і критерії, згідно з якими, педагогічний досвід визнавався перспективним для освоєння, популяризації та впровадження. Визначено роль гуманістичних ідей «педагогіки співробітництва», зародження якої відбувалось у 80-і роки ХХ століття; простежено основні події, що вплинули на розвиток новаторського руху ініціативних творчих педагогів радянського освітнього простору та їх вплив на розвиток професіоналізму педагогів.

Ключові слова: підвищення кваліфікації; перспективний педагогічний досвід; вчителі-новатори; районні та міські методичні кабінети; розвиток професіоналізму; вчителі початкових класів.

Трансформаційні процеси в освіті, зумовлені спробами реформування галузі, потребою в оновленні змісту і методології діяльності різних освітніх ланок, завжди знаходили своє відображення в інноваціях, котрі були результатом творчої ініціативи як окремих учителів, так і педагогічних колективів. Основним здобутком розробки і впровадження в освітній процес початкової школи передових педагогічних ідей було і залишається вдосконалення педагогічної майстерності через надання вчителів свободи вибору форм, методів, засобів навчання та відповідальності за свій вибір, для забезпечення якісної освіти школярів.

Вивчення, узагальнення і поширення передового досвіду вчителів було однією з постійних функцій освітніх закладів і установ, що забезпечували післядипломну освіту педагогічних кадрів на різних етапах її розвитку. Важливість цього напряму визнавали в усі часи розвитку системи підвищення кваліфікації вчителів, оскільки її результатом ставали поширення серед широких учительських мас кращих зразків педагогічної праці, що стимулювало творче зростання педагогів, формуючи уміння щодо оптимізації навчально-виховного процесу в школі. Утім теоретичне підґрунтя для розбудови цього напряму підвищення кваліфікації фахівців, вироблення механізмів його включення в уже сформовану на той час вітчизняну систему було здійснено в 70-80-і роки ХХ століття.

* © Примакова В. В.

Особливості організації діяльності закладів післядипломної освіти з узагальнення й популяризації передового педагогічного досвіду в різні часи аналізували А. Зубко, С. Крисюк, А. Кузьмінський, В. Пашков, О. Червінська та ін. Про вплив досвіду педагогів-новаторів на професійне становлення педагогів і їх розвиток у неперервній освіті вказували І. Зязюн, Н. Протасова, О. Олійник, Н. Нічкало та ін. Однак, додаткової уваги, на нашу думку, потребують питання теоретичного обґрунтування педагогічного феномену – «перспективний (передовий) досвід учителів»; зародження новаторського руху педагогів-гуманістів 80-х років ХХ ст., якими було висунуто й втілено в життя ідеї створення педагогіки співробітництва, що суттєво вплинуло на професійний розвиток учителів, стало в подальшому могутнім орієнтиром у справі розбудови національної школи вже в Україні періоду незалежності. Вважаємо цей досвід актуальним з огляду на трансформаційні процеси, що відбуваються в сучасній школі та педагогічній освіті.

Мета статті: розглянути проблеми вивчення, узагальнення та популяризації серед вітчизняного вчительства перспективного педагогічного досвіду новаторів у 70-80-х роках ХХ століття; визнання науковою думкою необхідності та практичного втілення теоретичного обґрунтування кращого досвіду педагогічних працівників для його поширення та впровадження в роботу початкової школи.

Теоретико-методологічним і методичним аспектам визначення педагогічного досвіду вчителів як передового присвятили в указаний період свої дослідження В. Бондарь [4], П. Жерносек [5], М. Красовицький [3], В. Паламарчук [9], М. Скаткін [12], М. Таланчук [14] та інші науковці. Ними тоді вперше в радянській педагогіці було визначено сутність передового педагогічного досвіду (ППД) та критерії, за якими кращі зразки педагогічної діяльності визнавалися такими, що потребували вивчення, узагальнення, впровадження та популяризації серед учителів Української РСР та Радянського Союзу.

За визначенням Ю. Бабанського, передовий педагогічний досвід являє собою сукупність знань, умінь і навичок, набутих фахівцем упродовж безпосередньої педагогічної діяльності, що відображає найбільш актуальні соціальні вимоги сучасного суспільства, забезпечує якісне вирішення завдань удосконалення масової практики, несе в собі елементи новизни у змісті, формах та методах вирішення певних навчально-виховних завдань [1]. Згідно з висновками В. Бондара, ППД є водночас організованим, цілеспрямованим педагогічним процесом та його результатом, що впливає на розвиток якостей особистості педагога і школяра [3].

До критеріїв передового педагогічного досвіду ученими було віднесено: актуальність, новизну, оригінальність, тривалість функціонування, наукову обґрунтованість, високу результативність з раціональними витратами часу на їх досягнення, перспективність [4; 5; 9]. Відтак педагогічний досвід, який мав ознаки конструктивної творчої діяльності вчителя початкових класів (оптимальність, системність застосування, новизну, стабільність позитивних результатів у вдосконаленні освітнього процесу та підвищенні якості початкової освіти) визнавався перспективним для розповсюдження серед учителів і впровадження у вітчизняних школах.

Вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду як складний і тривалий процес, потребував визначення чіткої структури відповідної діяльності, тому вченими було окреслено і схарактеризовано її етапи. В. Бондарем, П. Жерносеком, М. Красовицьким, М. Таланчуком та іншими вченими наприкінці 70-х та впродовж 80-х років ХХ століття було видано багато наукових праць, методичних розробок, рекомендацій щодо висвітлення досліджуваного питання. Ними було виокремлено три відносно самостійні етапи опрацювання передового педагогічного досвіду, які мали забезпечити його належне вивчення, узагальнення і впровадження.

Перший етап – виявлення досвіду і його оцінки як передового передбачав роботу методичної служби з розпізнавання позитивного досвіду за допомогою критеріїв та їх показників, які розкривали сутність і зміст практичного досягнення. Результатом ставало укладання картотек ППД в новостворених інформаційних банках новаторських

ідей, їх зберігання, вивчення, поетапне узагальнення й опис [1; 3; 9]. На відміну від попередніх років, працівниками науково-методичних закладів і установ, які займалися цими питаннями, вже почали використовуватися дослідницькі методи і прийоми, що стали складовими наукового аналізу ППД: спостереження; фіксація отриманих результатів; експертна оцінка, в якій визначалися позитивний зміст педагогічного досвіду та об'єктивні можливості використання в умовах роботи інших навчальних закладів.

Наступним етапом було узагальнення передового педагогічного досвіду, що здійснювалося через системний аналіз практичної діяльності педагогічних систем, окремих чинників, явищ і процесів, що склали контент педагогічних ідей та механізми їх застосування в роботі школи. Третім етапом опрацювання ППД визначалося його поширення та впровадження, що передбачало популяризацію серед широких учительських мас оригінальних і результативних педагогічних ідей, їх упровадження в навчально-виховний процес [1, 4; 9]. З огляду на вказане, передбачалося, що досвід роботи кожного радянського вчителя, трансформуючись під впливом конструктивних новаторських дидактичних і виховних педагогічних ідей, що активно поширювались і впроваджувались у практику роботи школи, призведе до суттєвого підвищення рівня професіоналізму педагогічних кадрів. Адже саме контамінація власного досвіду вчителя початкових класів з передовими ідеями вчителів-новаторів можуть стати тим професійним і особистісним здобутком і надбанням, що міститимуть потенціал вдосконалення професійної майстерності педагога, позитивно впливаючи на якість навчально-виховного процесу в школі.

Наприкінці 80-х років минулого століття Л. Момот розробив технологічний цикл роботи з передовим та інноваційним педагогічним досвідом, який вважався завершеним лише у випадку реалізації моделі опрацювання цього досвіду професійно-педагогічним співтовариством. На його думку, досвід, призначений для впровадження, мав бути узагальненим на високому теоретичному рівні та належним чином описаним за алгоритмом послідовних дій, обґрунтованим автором [8]. За таких умов передовий педагогічний досвід, стимулюючи творчий педагогічний пошук, сприятиме професійному розвитку вчителів, впливатиме на розвиток педагогічної науки і практики та стане підґрунтям для продовження досліджень у напрямі оптимізації навчально-виховного процесу.

Особливістю новаторської діяльності завжди вважалася інтеграція нових оригінальних ідей в уже існуючий у практиці досвід. Згідно визначенню А. Пригожого, «новатор – це людина, яка вносить і здійснює нові прогресивні ідеї, принципи, способи в якусь галузь діяльності; ідентифікація ж вчителя-новатора як творця-перетворювача педагогічної реальності лежить в основі сутнісних оцінок його особистості й діяльності» [11, с. 57]. Новаторство як вершина педагогічної творчості ставало синтезом кращих проявів зв'язку теорії з практикою, шляхом до вдосконалення освітнього простору та культурного зростання всіх його учасників.

У контексті проголошення М. Горбачовим курсу на «перебудову» в 1985 році, де основним освітнім орієнтиром виступало декларування урядом принципу демократизації, спостерігалось зростання активності громадсько-педагогічного руху за оновлення школи. Помітним результатом такої активності та великою подією в розвитку педагогічної теорії і практики стало в той час виникнення такого перспективного напрямку в освіті, як рух педагогів-новаторів, що за короткий термін набув популярності та прихильності з боку радянського вчительства. Активними учасниками новоствореного, альтернативного державно-урядовому, громадсько-педагогічного руху стали тоді українські педагоги М. Гузик, О. Захаренко, В. Штаталов та інші. Виступаючи за оновлення шкільної освіти на демократичних і гуманістичних засадах, вони піддавали критиці діючу систему освіти, офіційну педагогічну науку. Прогресивні педагоги наголошували на необхідності забезпечення індивідуального

підходу до дитини як повноцінної особистості, на важливості співпраці та співробітництва у взаємодії вчителя й учнів [13, с. 64].

Метою створення ініціативного новаторського руху, згідно з висновками Л. Березівської, була реалізація реформи шляхом створення демократичної, національної, гуманістичної системи шкільної освіти, вільної від ідеологічних нашарувань та заборон [2]. Передусім активістами пропонувалось запровадження в практику роботи школи досвіду авторських шкіл та педагогічного новаторства (О. Захаренко, В. Сухомлинський, І. Ткаченко та ін.); визнання результатів і здобутків їх експериментальної діяльності офіційною педагогікою та урядом. Представники гуманістичного підходу закликали не до декларування і проголошення ідеї всебічного гармонійного розвитку учнів, що було визнано тоді метою комуністичного виховання, а до реального його забезпечення засобами розширення уявлень про національну історію, культуру, духовність народу. Професіограма вчителя початкових класів, у зв'язку з цим, набувала якісно нових рис і якостей, дещо відмінних від офіційно визнаних норм і вимог до особистості педагога, позбавлених ідейно-політичної інтенціональності, що культивувалася тогочасною владою і керівництвом галузі. На перший план для представників новоствореного руху виступали високі духовно-моральні, гуманістичні якості особистості, яка ставиться з великою повагою до вихованця, визнаючи її неповторність і унікальність.

Діяльність педагогів-новаторів підтримали широкі вчительські кола, оскільки вбачали в ній поєднання передової практики з наукою. Самі ж активісти вказували, що педагогіка співробітництва справді ґрунтується на ідеях В. Сухомлинського, в чому є її велика перевага. Також вони наголосили на розвивальному акценті власного узагальненого досвіду. Після оприлюднення змісту педагогіки співробітництва тисячі педагогів почали упроваджувати в практику нові методичні підходи до організації навчально-виховного процесу.

Пізніше навколо активу «педагогіки співробітництва» об'єдналися педагоги-практики, науковці, Творчий союз учителів. Матеріали трьох зустрічей педагогів-експериментаторів було опубліковано китайською, словацькою, болгарською і грузинською мовами, що засвідчило неоднозначне ставлення офіційної освітньої політики до громадсько-педагогічного руху.

Отже, основною ідеєю, що приваблювала прихильників педагогічної течії, залишалось визнання вихованця центром і водночас рівноправним учасником навчально-виховного процесу, відповідальним за його результати. Учитель за таких умов, замість висування жорстких педагогічних вимог до дитини ставав ініціатором та активним учасником педагогіки відношень на засадах гуманно-особистісного підходу до забезпечення контамінації навчання і виховання особистості.

1988 року було надруковано збірку із серії «Книга для вчителів» під назвою «Педагогічний пошук» (укладач І. Баженова) [10]. Авторами збірки стали талановиті педагоги, що були засновниками оригінальних методик, застосування яких у школі дозволило підвищити якість навчально-виховного процесу.

Свої матеріали в ній опублікували Ш. Амонашвілі (ідеї гуманно-особистісної педагогіки), С. Лисенкова (методика перспективно-випереджального навчання), І. Волков (творча праця, розвиток творчої діяльності); В. Шаталов (опорні схеми-конспекти), Є. Ільїн (мистецтво спілкування); Т. Гончарова (історична пам'ять), А. Резнік (громадянська освіта), І. Іванов (виховання колективізму), Є. Сазонов (театральне мистецтво, акторська майстерність), О. Дубровський (специфіка діяльності лікувально-оздоровчих закладів).

Новаційний досвід, висвітлений у книзі, дозволяв простежити спільне та відмінне в ідеях, підходах до навчання і виховання підростаючого покоління в різноманітні творчого пошуку вчителів-новаторів. Відмінне полягало в унікальності досвіду кожного майстра педагогічної справи, спільне – в пріоритетному значенні гуманістичних підходів до проблем освіти в цілому, всіх учасників освітнього процесу зокрема.

З огляду на обов'язковість вивчення, узагальнення, широкого інформування та своєчасного впровадження їх передового досвіду в практику роботи початкової школи, працівниками вітчизняної народної освіти, керівниками шкіл, методистами інститутів підвищення кваліфікації і районних (міських) методичних кабінетів проводилась потужна робота в цьому напрямі. Насамперед діяльність методичних служб було спрямовано на інтеграцію досвіду вчителів-новаторів у практичну діяльність вчителів. Було організовано масштабну роботу для забезпечення вмотивованості фахівців щодо засвоєння і використання нових педагогічних ідей у професійній діяльності з метою її вдосконалення. Для цього вчителі мали переконатися в тому, що новітні підходи до розв'язання освітніх завдань були продуктивними і результативними, усвідомити їх переваги над тими, що традиційно використовувалися в початковій школі.

Вказане вимагало включення кожного фахівця у заходи, організацію яких могли на той час забезпечити працівники методичної служби. Адже застосування вчителем професійного доробку іншої людини – це творчий процес контамінації особистих знань, умінь та навичок з ідеями педагога-новатора, що досягається через усвідомлення вчителем потреби в їх опануванні.

Найчастіше застосованими формами організації післядипломного навчання вчителів початкових класів з питань впровадження ППД в курсовий і міжкурсний періоди в ті роки були: лекційна форма навчання традиційного типу, практична форма підвищення кваліфікації на базі опорних шкіл та шкіл передового педагогічного досвіду, засідання методичних об'єднань, самоосвіта, наставництво, семінари учителів-майстрів, творча група, проблемна теле-, радіопередача, педчитання, круглий стіл, комунікативна група, експертна оцінка досвіду. Серед основних методів ознайомлення вчителів початкових класів з ППД під час курсової підготовки виступали: доповідь, бесіда, дискусія, діалог, розв'язання пізнавальних завдань і проблемних ситуацій, практична робота, ділова гра, самостійне або колективне опрацювання методичної літератури та інші [9]. Утім різноманітність форм і методів, що використовувалась методичною службою в той період, носила епізодичний характер, частіше перевага надавалась репродуктивним методам.

У зв'язку з цим, у своїй публікації 1989 року В. Паламарчук зазначала, що не досить часто застосовуються дискусії, ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, обговорення досвіду вчителів майстрів [9]. Відтак вчителі початкових класів нерідко відчували труднощі щодо ознайомлення з основними ідеями і положеннями передового досвіду через брак часу, методичної літератури, недостатність сприятливих умов для його впровадження в практику роботи школи тощо.

Як і раніше, найбільш дієвим залишалось упровадження передового педагогічного досвіду через активізацію методичної роботи в школі, а найпоширенішою формою – наставництво, коли керівництво школи призначало досвідчених вчителів для надання ними шефської допомоги вчителям-початківцям. Таку форму вважали найбільш доступною, оскільки вона не вимагала спеціальної організації, а передача передового педагогічного досвіду здійснювалася через спілкування вчителів.

Наочними результатами узагальнення і впровадження ППД виступали: плакати, буклети, статті, відеозаписи уроків, кінофільми, які виготовлялися шкільними педагогами та методистами інститутів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Опис перспективного досвіду зберігався в спеціально створеному тоді при Центральному інституті вдосконалення вчителів Анотованому каталозі матеріалів Центральної картотеки передового педагогічного досвіду Української РСР. Він також зберігався в районних і міських методичних кабінетах, де вчителі мали змогу з ним детально ознайомитись. Було розроблено вимоги до його оформлення, зокрема: вказано тему й автора досвіду, обґрунтування його актуальності, уточнення завдань, які ставив учитель, розкриття суті досвіду, опис методики роботи вчителя, визначення умов і можливостей застосування досвіду іншими вчителями [7].

З метою пропаганди та впровадження передового досвіду в кожній області працювали постійно діючі семінари для керівників районних відділів народної освіти та методичних кабінетів на базі установ народної освіти, чий досвід було визнано таким, що заслуговував на впровадження в практику роботи. Насамперед особливу увагу було приділено поширенню досвіду, рекомендованому Міністерством освіти УРСР. Наприклад, «1980 року було рекомендовано широко впроваджувати досвід педагогів Т. Сірик, М. Гузик, Є. Кучеренко, Т. Рижик Сазоновської середньої школи Кіровоградської області. Виготовлялися турнікети з описом їх досвіду, бюлетені про впровадження їх досвіду роботи» [6, арк. 15]. Довідники з адресами ППД обов'язково розсилалися в усі школи обласними інститутами вдосконалення вчителів. За графіками, що координували обласні відділи народної освіти, упродовж року ці об'єкти відвідували директори шкіл, учителі області. Під час курсової перепідготовки часто організовувалися зустрічі з кращими вчителями області, проводилися відкриті уроки, позакласні заходи.

Таким чином, у 70-80-і роки ХХ століття у вітчизняній післядипломній освіті спостерігались позитивні зрушення в напрямках розвитку новаторського руху; активізації вітчизняного учительства та спроби їх масового залучення до вивчення і творчого застосування педагогічних ідей вчителів-новаторів; посиленої уваги і плідної діяльності представників педагогічної науки з теоретичного обґрунтування сутності передового педагогічного досвіду, визначення структури, критеріїв та показників його виявлення, механізмів упровадження в практичну діяльність навчальних закладів.

Утім негативними тенденціями залишалися труднощі, пов'язані з масовим залученням вчителів до освоєння кращих зразків педагогічної діяльності, що були обумовлені недостатнім забезпеченням педагогічною літературою, методичними розробками, матеріалами про досвід учителів-новаторів; епізодичне використання працівниками методичної служби на рівні міста, району потенціалу активних форм і методів відповідної підготовки фахівців для подолання їх психологічної інерції.

Література:

1. Бабанский Ю. К. Передовой опыт учителей и педагогическая наука / Ю. К. Бабанский // Сов. педагогика. – 1977. – № 11. – С. 43-48.
2. Березівська Л. Радянська реформа загальноосвітньої і професійної школи у руслі зародження демократичних змін в УРСР (1984-1988) / Лариса Березівська // Молодь і ринок. – 2008. – № 1 (36). – С. 25-31.
3. Бондарь В. И. Проблемы выявления и обобщения передового педагогического опыта / В. И. Бондарь, М. Ю. Красовицкий // Советская педагогика. – 1978. – № 8. – С. 82-88.
4. Бондарь В. Сущность, виды и критерии определения передового педагогического опыта / В. Бондарь // Теоретические и методологические аспекты изучения, обобщения и использования передового пед. опыта : сб. науч. тр. / Киев. пед. ин-т. – К., 1987. – 166 с. – Деп. в ОУНИ «Школа и педагогика» МП СССР и АПН СССР 14.12.87 № 348-87.
5. Жерносек И. Ф. Об изучении и использовании опыта / И. Ф. Жерносек // Советская педагогика. – 1988. – № 9. – С. 61- 63.
6. Звіт про роботу Херсонського обласного Інституту вдосконалення вчителів за 1980 рік // Державний архів Херсонської області, ф. 2419, оп. 2, спр. 779, 17 арк.
7. Інструктивно-методичний лист «Орієнтовні критерії передового педагогічного досвіду» № 1/1-31-97 від 08.04.1988 року // Збірник наказів та інструкцій Міністерства освіти Української РСР. – 1983. – № 11. – С. 14-21.
8. Момот Л. Л. Передовий педагогічний досвід: теорія і практика / Л. Л. Момот. – К. : Рад. школа. – 1990. – 141 с.
9. Паламарчук В. Ф. Проблеми освоєння передового педагогічного досвіду / В. Ф. Паламарчук // Педагогіка : респ. наук.-метод. зб. – К., 1989. – Вип. 28. – С. 81-100.
10. Педагогический поиск / сост. И. Н. Баженова; пер. с рус. – К. : Рад. шк., 1988. – 496 с. – На укр. яз.

11. Пригожий А. И. Учитель-новатор (Социально-педагогический аспект): Деп. в ОЦНИ Школа и педагогика. 10.02.92. № 17-92. – С. 57-82.
12. Скаткин М. Н. Об изучении, обобщении и использовании передового педагогического опыта / М. Н. Скаткин // Народное образование. – 1981. – С. 103-111.
13. Сухомлинська О. В. Историко-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. – К. : А.П.Н., 2003. – 68 с.
14. Таланчук Н. М. Критерии оценки передового педагогического опыта / Н. М. Таланчук // Советская педагогика. – 1979. – № 7. – С. 65–68.

Примакова В. В.

ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ПРОБЛЕМЫ ПЕРСПЕКТИВНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА УЧИТЕЛЕЙ-НОВАТОРОВ В 70-80-Х ГОДАХ XX ВЕКА

Статья посвящена рассмотрению проблемы изучения, обобщения и распространения среди учителей УССР перспективного педагогического опыта (ППО) учителей-новаторов в 70-80-х годах XX века; проанализированы предпосылки зарождения идеи необходимости теоретического обоснования опыта лучших педагогов; охарактеризованы суть и критерии, согласно которым, педагогический опыт признавали перспективным для освоения, популяризации и внедрения. Определена роль гуманистических идей «педагогики сотрудничества», зарождение которой происходило в восьмидесятые годы XX века; прослежены основные события, повлиявшие на развитие новаторского движения инициативных творческих педагогов советского образовательного пространства и их влияние на развитие профессионализма педагогов.

Ключевые слова: повышение квалификации; перспективный педагогический опыт; учителя-новаторы; районные и городские методические кабинеты; развитие профессионализма; учителя начальных классов

Prymakova V.V.

THEORETICAL SUBSTANTIATION OF PROBLEM OF PERSPECTIVE PEDAGOGICAL EXPERIENCE OF TEACHERS-INNOVATORS IN THE 70 – 80-IES YEARS OF THE XX-TH CENTURY

The article deals with problem of studying, generalizing and distributing among teachers of the USSR perspective pedagogical experience of educators in the 70 – 80 years of the twentieth century; preconditions of origin of idea of necessity of theoretical substantiation of the best teachers' experience are analyzed; essence and criteria according to that teaching experience was important for development, promotion and implementation are described; three relatively independent stages of adaptation of perspective pedagogical experience that had to ensure its proper studying, generalizing and implementing in practice of national primary school are distinguished.

The article is described technological cycle of work with perspective and innovative teaching experience. It is determined role and peculiarities of humane ideas of «pedagogy of cooperation», the birth of which was been in the eighties years of the twentieth century; it is described the main events that influenced on the development of innovative movement of creative initiative teachers of Soviet educational environment and their impact on professional development.

It is made conclusions about the trends in the development of innovative movement of teachers-practitioners; attention to activities of representatives of pedagogical science by theoretical substantiation of essence of perspective experience; determining structure, criteria and indicators of its location, mechanisms of its implementation in educational institutions.

Keywords: perfection of qualification; perspective pedagogical experience; teacher-innovators; district and city methodical offices; development of professionalism; teachers of primary forms.